

Αγροτική Κοινωνιολογία

Θεματική ενότητα 11: Το
αγρο-τροφικό σύστημα 1/2

Όνομα καθηγητή: **Χαράλαμπος Κασίμης**

Τμήμα: **Αγροτικής Οικονομίας και Ανάπτυξης**

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ

- Η ενότητα αυτή επιχειρεί να συνδέσει την συζήτηση που έχει προηγηθεί με την ανάπτυξη της αγροβιομηχανίας και το ‘σύστημα’ που αυτό συγκροτεί εντάσσοντας την τοπική παραγωγή σε ένα διεθνοποιημένο σύστημα παραγωγής και διακίνησης τροφίμων καθιστώντας αναγκαία μια διατομεακή προσέγγιση της αγροτικής παραγωγής

Λέξεις κλειδιά

- Αγροβιομηχανία, αγρο-τροφικό σύστημα, ‘φορντισμός’, διατομεακή προσέγγιση

Το αγρο-τροφικό σύστημα 1/3

- Μια **νέα πολιτική οικονομία** των νέων σχέσεων στον παγκόσμιο καπιταλισμό αναπτύσσεται που απαιτεί την εξέταση της μετάβασης από μια ποικιλία τοπικών αγροτικών πρακτικών σε μια συγκεντρωμένη καπιταλιστική γεωργική παραγωγή
- Η παραδοσιακή παραγωγή και η απλή εμπορευματική παραγωγή αντικαταστάθηκαν από έναν έντονα **βιομηχανοποιημένο και κεφαλαιοποιημένο κλάδο τροφίμων** που στηρίζεται σε συγκεκριμένες εισροές για την παραγωγή ανθεκτικών τροφίμων (κατεψυγμένων, τροφίμων με μεγάλη διάρκεια)

Το αγρο-τροφικό σύστημα 2/3

- Ο όρος ‘γεωργική εκμετάλλευση’ δίνει τη θέση του σε μια κάθετα και οριζόντια ενσωματωμένη παραγωγή, μεταποίηση και διανομή εισροών για μαζική παραγωγή και διακίνηση τροφίμων (Friedland)
- Πρόκειται για ένα ολοένα **διεθνοποιούμενο σύστημα παραγωγής και διακίνησης τροφίμων.**

Το αγρο-τροφικό σύστημα 3/3

Μια σειρά ενότητες / επίπεδα αξίζουν αναφοράς:

- Η γεωργία και οι εισροές
- Η βιομηχανία τροφίμων και η μεταποίηση
- Το εμπόριο και η διανομή
- Η τροφοδοσία
- Η οικιακή εργασία

Ορισμός του αγρο-τροφικού συστήματος

- Το **αγρο-τροφικό** σύστημα μπορεί να οριστεί ως η σύνδεση της γεωργίας με τους υπόλοιπους τομείς της οικονομίας, περιγράφοντας τη διαδικασία ολοκλήρωσης του οικονομικού συστήματος που οδηγεί σε στενότερες κάθετες και οριζόντιες διασυνδέσεις των επιμέρους τομέων (υπάρχει εδώ μια ιστορική διαδοχή στην κυριαρχία των τομέων)

Παρατηρούμενες τάσεις 1/2

- η εξουσία μεταφέρεται μακριά από τον παραγωγό,
- η μεταποίηση και διακίνηση αποκτά μεγαλύτερη σημασία γιατί αυξάνει την προστιθέμενη αξία,
- η σημασία των νέων τεχνολογιών και των τηλεπικοινωνιών γίνεται κεντρική,
- η αύξηση του ανταγωνισμού οδηγεί στην επιμήκυνση της διαδικασίας μεταποίησης παράγοντας τρόφιμα υψηλής προστιθέμενης αξίας

Παρατηρούμενες τάσεις 2/2

- Μετά τον 2ο Παγκόσμιο Πόλεμο εντάθηκε η διαδικασία διεθνοποίησης.

Τρία χαρακτηριστικά αξίζει να αναφερθούν εδώ:

- η ανάπτυξη των αγροτο-χημικών και μηχανικών τεχνολογιών μαζί με την πρόοδο που έχει σημειώσει η γενετική μηχανική
- η αυξανόμενη εξάρτηση από την κρατική παρέμβαση στα εθνικά αγρο-τροφικά συστήματα (ανάγκη για νέες μορφές διεθνούς ρύθμισης)
- οι στρατηγικές των ίδιων των αγροτο-βιομηχανικών (πολυεθνικών) επιχειρήσεων

Ο 'φορντισμός'

- Ο 'φορντισμός' αποτελεί ένα μοντέλο ανάπτυξης του καπιταλιστικού συστήματος και αναφέρεται σε τρία αλληλεξαρτώμενα επίπεδα: α) στην εργασιακή διαδικασία (π.χ. τεϋλορισμός), β) στο καθεστώς συσσώρευσης (μαζική παραγωγή και μαζική κατανάλωση), και γ) στον τρόπο ρύθμισης (π.χ. συλλογικές διαπραγματεύσεις).
- Η κρατική πολιτική έχει καθορίσει σε μεγάλο βαθμό την κεφαλαιακή συσσώρευση μέσα στο αγρο-τροφικό σύστημα και εδώ ρυθμιστικός είναι ο ρόλος του κράτους.

Συμπεράσματα

- Το αγροτροφικό σύστημα σε παγκόσμιο επίπεδο αποτελείται από **αγρο-τροφικά συμπλέγματα** τα οποία συνδέουν τις εκμεταλλεύσεις που παράγουν συγκεκριμένα προϊόντα με τις επιχειρήσεις που μεταπιοούν ή/και εμπορεύονται τα προϊόντα αυτά (εμπορευματικές αλυσίδες). Τα αγρο-τροφικά συμπλέγματα αναφέρονται τόσο στην διατροφική συμπεριφορά των καταναλωτών όσο και στην ίδια την παραγωγή τροφίμων.

Βιβλιογραφία

- Κασίμης Χ., Παπαδόπουλος Α. Γ. (1996), Η Ανάπτυξη του Αγροτροφικού Συμπλέγματος και η Πολιτική Οικονομία του Αγροτικού Μετασχηματισμού, *Επιθεώρηση Κοινωνικών Ερευνών*, Αθήνα, Τευχ. 89/90, σελ. 19-52
- Fonte M. and Papadopoulos A.G. (eds) (2010), *Naming Food after Places: Patterns of Food Relocalization and Knowledge Dynamics in Rural Development*, Aldershot, Ashgate Publishing Company. 320 σελ.
- Νικολαΐδης Ε. (2010) *Η ελληνική γεωργία στο παγκόσμιο αγροτροφικό σύστημα*, Εκδόσεις Παπαζήση, 243 σελ.

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στο πλαίσιο του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «**Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα Γεωπονικού Πανεπιστημίου Αθηνών**» έχει χρηματοδοτήσει μόνο την αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Σημείωμα Αναφοράς

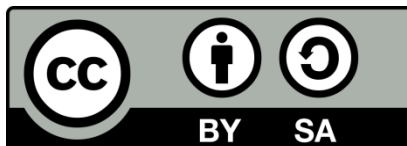
Copyright Γεωπονικό Πανεπιστήμιο Αθηνών 2014. Τμήμα Αγροτικής Οικονομίας και Ανάπτυξης, Χαράλαμπος Κασίμης. «Αγροτική Κοινωνιολογία». Έκδοση: 1.0. Αθήνα 2014. Διαθέσιμο από τη δικτυακή διεύθυνση:

<https://mediasrv.aua.gr/eclass/courses/OCDAERD105/>

Σημείωμα Αδειοδότησης

Το παρόν υλικό διατίθεται με τους όρους της άδειας χρήσης Creative Commons Αναφορά, Παρόμοια Διανομή 4.0 [1] ή μεταγενέστερη, Διεθνής Έκδοση. Εξαιρούνται τα αυτοτελή έργα τρίτων, π.χ. φωτογραφίες, διαγράμματα κ.λ.π., τα οποία εμπεριέχονται σε αυτό και τα οποία αναφέρονται μαζί με τους όρους χρήσης τους στο «Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων».

Η άδεια αυτή ανήκει στις άδειες που ακολουθούν τις προδιαγραφές του Ορισμού Ανοικτής Γνώσης [2], είναι ανοικτό πολιτιστικό έργο [3] και για το λόγο αυτό αποτελεί ανοικτό περιεχόμενο [4].

[1] <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/>

[2] <http://opendefinition.org/okd/ellinika/>

[3] <http://freedomdefined.org/Definition/EI>

[4] <http://opendefinition.org/buttons/>

Διατήρηση Σημειωμάτων

Οποιαδήποτε αναπαραγωγή ή διασκευή του υλικού θα πρέπει να συμπεριλαμβάνει:

- το Σημείωμα Αναφοράς
 - το Σημείωμα Αδειοδότησης
 - τη δήλωση Διατήρησης Σημειωμάτων
 - το Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων (εφόσον υπάρχει)
- μαζί με τους συνοδευόμενους υπερσυνδέσμους.